

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de leden van
de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Rechtmatigheidsverantwoording door college

DATUM
1 juni 2021
Verzonden 2 juni 2021

BIJLAGEN
--

BEHANDELD DOOR
SJM (Sebastiaan) Smeets

TELEFOONNUMMER
06 1586 1358

ONZE REFERENTIE
2021-15570

E-MAILADRES
sebastiaan.smeets@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4230

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Een wetswijziging is op komst die gevolgen heeft voor de jaarstukken over boekjaar 2021 en verder. Via deze wetswijziging zal de Gemeentewet vanaf 2021 erop ingericht zijn dat het college een verantwoording afgeeft over de rechtmatigheid¹. Tot en met het boekjaar 2020 is het de externe accountant die een verklaring geeft over de rechtmatigheid.

In deze raadsinformatiebrief wordt u geïnformeerd over de achtergronden bij deze wetswijziging, de rol van het college, de rol van de raad, het proces van voorbereidingen en de planning.

Wat is een rechtmatigheidsverantwoording?

De rechtmatigheidsverantwoording is een mededeling van het college van B&W in hoeverre de in jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Geconstateerde afwijkingen met betrekking tot rechtmatigheid worden in deze verantwoording in de jaarrekening kort aangehaald en nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Doelen en achtergronden bij de rechtmatigheidsverantwoording

Het initiatief om het college van B&W zelf te laten verantwoorden over de rechtmatigheid is een advies van de commissie Depla. Deze commissie onderzocht enkele jaren geleden op verzoek van de VNG vernieuwingen en aanpassingen in het BBV² en de accountantscontrole van gemeenten.

In de uitwerking van het advies van deze commissie heeft de minister van BZK³ drie doelstellingen benoemd:

- ✓ een expliciete rechtmatigheidsverantwoording onderstreept de **politieke aanspreekbaarheid** van het college van B&W;
- ✓ het kan een **kwaliteitsverhogend effect** op de financiële bedrijfsvoering bij gemeenten en provincies hebben;
- ✓ de voorgestelde methodiek sluit bovendien aan bij een **bredere maatschappelijke trend**, waarbij het bestuur verantwoording aflegt over de rechtmatigheid.

¹ Rechtmatigheid: of de financiële beheers handelingen in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

² BBV: Besluit Begroting en Verantwoording

³ BZK: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

DATUM
1 juni 2021

Visie en reikwijdte met betrekking tot de implementatie

De rechtmatigheidsverantwoording is geen eenmalig jaarlijkse op zichzelf staande exercitie, maar het sluitstuk van een continu proces van risicomanagement, interne controles, verbeterinitiatieven en monitoring. Het komt er feitelijk op neer dat gemeentelijke organisaties zelf in staat moeten zijn om hun rechtmatigheid te borgen (preventief) en niet te wachten op bevindingen van de accountant tijdens de jaarrekeningcontrole (repressief).

In de basis is dit vanaf 2021 een verplichting vanuit de wet, maar tegelijkertijd ook een kans. Het college ziet het als een kans en uitdaging om de organisatie verder in control te brengen. Daarom is er een proces gestart dat gefaseerd moet leiden tot een rechtmatigheidsverantwoording over de interne beheersing, die verder gaat dan alleen de financiële rechtmatigheid.

De rechtmatigheidsverantwoording zal in drie stappen door de jaren heen verbreed worden. Stap 1 is gericht op de minimale elementen van de rechtmatigheid (m.n. financiële component). In stap 2 wordt de rechtmatigheidsverantwoording gebruikt om de bedrijfsvoering te verbeteren. Door meer procesgericht te werken en de (verbijzonderde) interne controles in de hele organisatie te beleggen. In stap 3 verklaart het college niet alleen dat er rechtmatig gehandeld is, maar ook dat er sprake is van een werkend systeem van interne beheersing en risicomanagement (in control verklaring c.q. *in control statement*).

Accountant

Vanaf 2021 is het dus aan het college zelf om over de rechtmatigheid te verantwoorden. In latere jaren zal die verantwoording de gehele interne beheersing omvatten en niet alleen de financiën. Als onderdeel van de jaarrekening blijft de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van de jaarrekeningcontrole door de accountant. De beoordeling van de getrouwheid van de jaarrekening door de accountant geeft aan dat vertrouwd mag worden op hetgeen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college vermeld staat. De uitlatingen die opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording komen echter geheel voor rekening van het college. De accountant blijft dus aandacht besteden aan de rechtmatigheid, maar in plaats van zelf controlerende werkzaamheden uit te voeren zal gesteund worden op de verantwoording van het college en daarbij behorende dossiervorming. De verwachting is niet dat de accountant over de jaren 2021 en 2022 veel minder controlewerkzaamheden hoeft te doen en dat dit voor de gemeente een kostenbesparend effect heeft.

Zodra de rechtmatigheidsverantwoording meer het karakter krijgt van een 'in control statement' is er mogelijk wel een efficiencyvoordeel in de accountantskosten te behalen. Omdat dan de accountant bij zijn werkzaamheden meer kan leunen op de aanwezige interne beheersing en zodoende in zijn jaarrekeningcontrole met minder controlewerkzaamheden kan volstaan.

De verantwoordelijkheden die de brede reikwijdte voor het college met zich meebrengt omvatten meer elementen (zoals doelmatigheid, doeltreffendheid, monitoring) dan de smalle scope van de financiële verantwoording waar de accountant naar kijkt (i.c. de getrouwheid van de jaarrekening). Juist om dat verschil te respecteren zal de accountant met betrekking tot de financiële rechtmatigheid nauw geïnformeerd blijven over onze IC-werkzaamheden (denk aan risicoanalyses of de omvang van steekproeven). Echter met het lange termijn doel in het vizier (in control verklaring) verschuift het perspectief van deze ontwikkeling van het faciliteren van de accountantscontrole naar interne beheersing en organisatieontwikkeling.

DATUM
1 juni 2021

Proces van voorbereidingen

Uiteindelijk, na stap 3, verklaart het college dus niet meer alleen over rechtmatigheid, maar ook dat het systeem van interne beheersing en risicomanagement toereikend is om de risico's te beheersen. Het gaat dan naast risico's over rechtmatigheid, ook om doelmatigheid en doeltreffendheid. Bijvoorbeeld op het gebied van sociale zaken, privacy of duurzaamheid. Dus veel meer dan alleen financiële thema's.

De voorbereidingen bestaan tot op heden uit vaktechnische verkenningen op deze ontwikkeling en afstemmingen met collega gemeenten. Teneinde in de jaarrekening 2021 een rechtmatigheidsverantwoording over de financiële rechtmatigheid op te kunnen nemen staat in 2021 de interne controle op alle uitgaande geldstromen centraal. Daartoe wordt conform de adviezen van de accountant in de management letter 2020 in eerste instantie het interne controle plan geactualiseerd. Vervolgens zal vanuit centrale aansturing en integraliteit een intensivering plaatsvinden op de uitvoering en dossiervorming van de interne controles 2021.

Voor volgende jaren dient de bredere reikwijdte van de rechtmatigheidsverantwoording, gericht op de interne beheersing, nog te worden verkend. Teneinde deze ontwikkeling van Interne Controle (stap 1) naar Interne Beheersing⁴ (stap 3) te realiseren zal in de 2^e helft van 2021 de omvang van deze veranderopgave onderzocht moeten worden inclusief het tempo dat daar het meest passend bij is. Een concreet stappenplan hiertoe zal naar verwachting eind 2021 binnen het college worden besproken.

Kwaliteitsverhogend effect

Er is een continu proces van risicomanagement, interne controles, verbeterinitiatieven en monitoring nodig om het college in staat te stellen om zonder al te veel voorbehouden een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen afgeven. Deze elementen gaan uit van onderlinge samenwerking en zijn gericht op verbetering in plaats van controle op controle. Zo wordt het mogelijk om in de bedrijfsvoering procesgericht te werken in plaats van taakgericht. Om te werken op basis van integraliteit en vertrouwen. Een werkend risico- en beheersingssysteem draagt bij aan een stabielere en weerbare organisatie en heeft daarmee toegevoegde waarde voor medewerkers, adviseurs, management, directie en bestuur.

Verantwoordelijkheden college

Het college legt via het verplichte model verantwoording over de rechtmatigheid af in de jaarrekening. De paragraaf bedrijfsvoering is de plek om een nadere toelichting te geven. Hierbij kan het college een overzicht opnemen van de getroffen en nog te treffen beheersmaatregelen. Maatregelen die gericht zijn op het voortaan voorkomen alsmede het opheffen van eventueel geconstateerde onrechtmatigheden.

Het voltallige college is verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Omdat de financiële rechtmatigheid alle uitgaande geldstromen omvat (van producten tot programma's) kunnen de fouten en/of onduidelijkheden betrekking hebben op alle beleids terreinen/portefeuilles en elke wethouder. Voorbeelden van processen die meerdere portefeuilles raken: schattingen van voorzieningen en inkoop & aanbesteding.

⁴ Interne controle betreft de gebieden getrouwheid en rechtmatigheid. Interne beheersing kent een bredere reikwijdte: het bereiken van strategische doelstellingen, effectiviteit en efficiëntie van bedrijfsprocessen, betrouwbaarheid van de (financiële) informatieverzorging, naleving van relevante wet- en regelgeving.

DATUM
1 juni 2021

Verantwoordelijkheden raad

De raad stelt de verantwoordingsgrens vast vooraf aan de controle van de jaarrekening 2021. De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves.

In voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn er ook aanpassingen nodig in de financiële verordening ex artikel 212 en controleverordening ex artikel 213 Gemeentewet. Ook hiervoor zal een raadsvoorstel worden ingediend.

Vervolg

De Tweede Kamer moet nog definitief besluiten tot aanpassing van de Gemeentewet en invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Vanaf 1 februari 2021 ligt het wetsvoorstel hiertoe voor advies voor bij de Raad van State. Na het uitbrengen van het advies van de Raad van State zal het voor behandeling aangeboden worden aan de Tweede Kamer.

Vooruitlopend hierop hebben de VNG en diverse adviesorganen (commissie BADO, commissie BBV, NBA) publicaties uitgebracht met een nadere duiding op de gevolgen van deze wetswijziging. De consultatietermijn voor deze publicaties is nog niet overal afgerond. Definitieve versies moeten nog worden uitgebracht.

Aansluitend op definitieve besluitvorming door de Tweede Kamer en duidelijkheid vanuit adviesorganen zal zo snel mogelijk een collegevoorstel worden ingebracht inclusief een uitgewerkt stappenplan.

Planning raad

2 ^e kw 2021	themasessie commissie Begroting & Verantwoording
3 ^e kw 2021	verantwoordingspercentages t.b.v. de rechtmatigheidsverantwoording 2021
4 ^e kw 2021	wijzigingen verordeningen ex artikel 212 en 213 Gemeentewet
4 ^e kw 2021	controleprotocol en normenkader voor jaarrekeningcontrole 2021
Juni 2022	rechtmatigheidsverantwoording 2021 bij besluitvorming jaarrekening 2021

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris a.i.,

De Burgemeester,

W.G.H.M. Rutten

J.M. Penn-te Strake

DATUM
1 juni 2021

Raadsinformatiebrief